

Miltä pohjalta eläkeuudistusta tehdään?

Kimmo Koivurinne, analyytikko, TELA

Sisältö

1.

Millainen on työeläkejärjestelmän sopeutustarve?

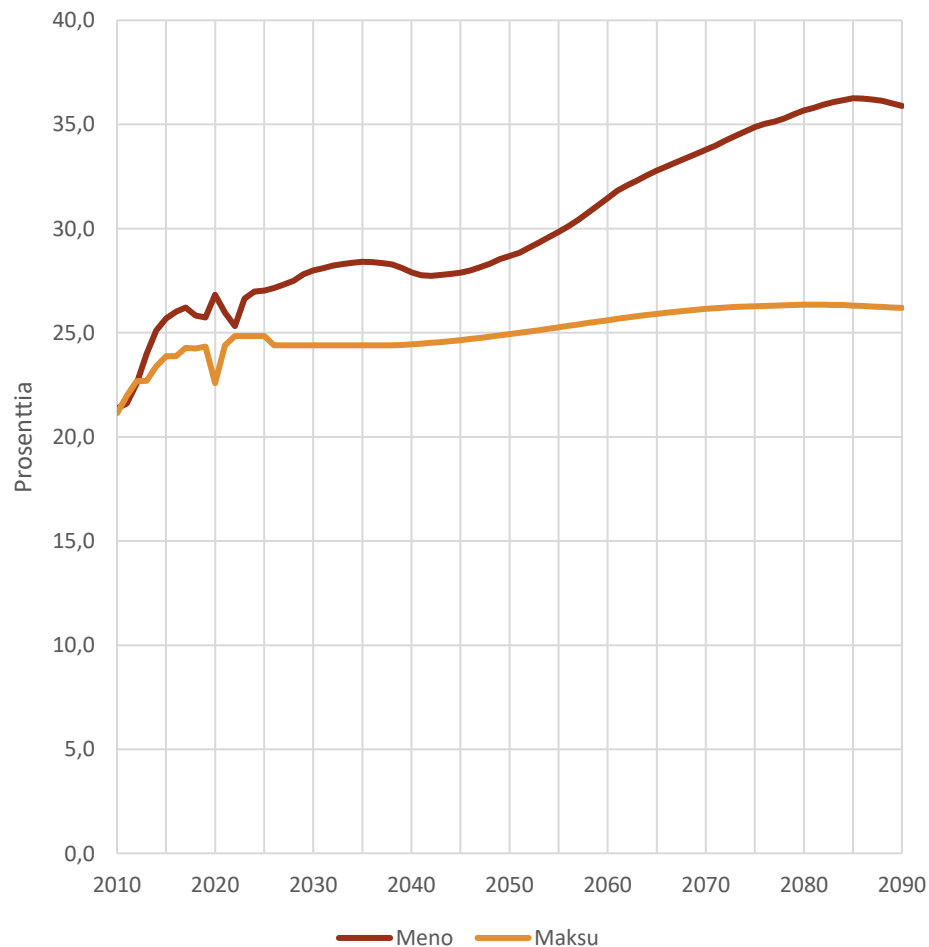
2.

Miksi työeläkeuudistukset pitää tehdä sen omista tarpeista?

Millainen on työeläkejärjestelmän sopeutustarve?

- Suomen eläkejärjestelmä: yksinkertainen, tehokas ja suoriutuu hyvin perustehtävistään
- Kansainvälisesti vertailtuna parhaimmista
 - Mercerin sijoitus 6/47
 - Paras hallinnon luotettavuudessa ja läpinäkyvyydessä
- Työeläkejärjestelmä ei ole akuutissa rahoituskriisissä, mutta TyEL-maksussa on noin 1 %-yksikön nousupaine 2040-luvulta lähtien
- Sijoitusuudistus
 - odotettujen tuottojen parantaminen pitkällä aikavälillä
 - edellyttää riskitason nostoa
 - tuottojen vuosittainen vaihtelu kasvaa

TyEL-eläkemeno ja -maksu, % palkkasummasta

Lähde: ETK (2022): PTS

- Matala syntyvyys kasvattaa menoja 2050 jälkeen
- Maksu mahdollista pitää 24,4 prosentissa 2040-luvulle asti
 - Pitkällä aikavälillä korotettava 1,8 prosenttiyksikköä
- Loppuosa menosta voidaan kattaa sijoitusten tuotolla
 - Varojen rooli korostuu kun menon ja maksun ero kasvaa
 - **Kaikkien työeläkemenojen rahoittamiseen riittävä maksutaso suhteessa koko talouden työtulosummaan olisi 27,8 prosenttia, mikä on 1,4% pienempi kuin vuonna 2021 peritty vertailukelpoinen maksutulo.**

Mitkä tekijät vaikuttavat työeläkkeiden rahoitukseen?

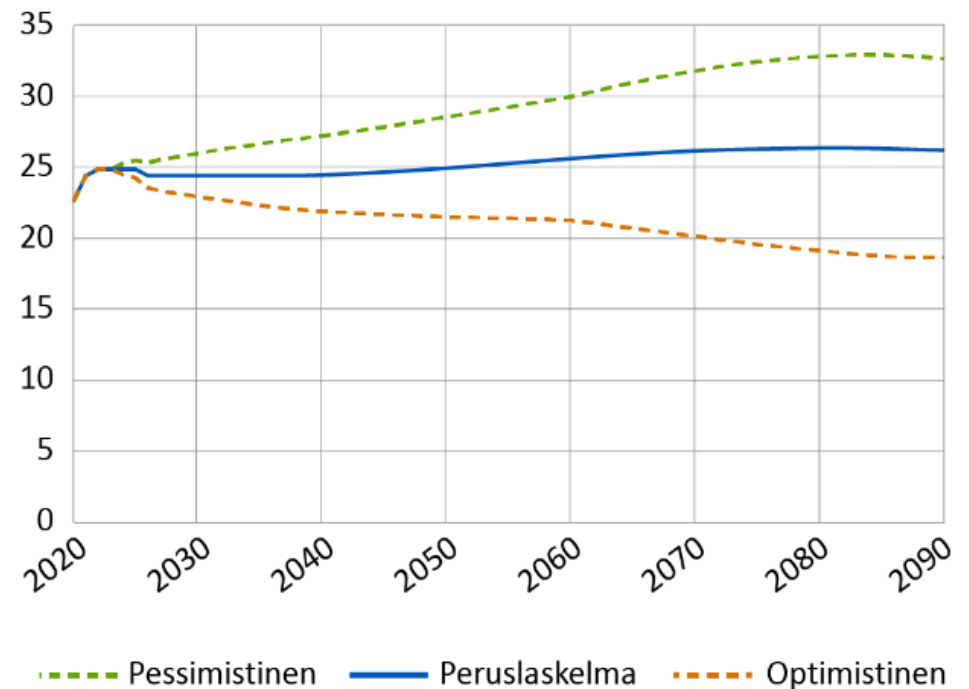

Eri tekijöiden vaikutus eläkkeiden rahoitukseen

Työllisyysaste, ansiotason kasvu ja eläkevarojen tuotto eri vaihtoehdoissa

	OPTIMISTINEN	PERUS	PESSIMISTINEN
Työllisyysaste vuosina 2023-2090 keskimäärin	75,4 %	73,4 %	71,5 %
Ansiotason reaalin kasvuvauhti vuosina 2023-2090 keskimäärin	1,71 %	1,16 %	0,62 %
Eläkevarojen reaalityttö	1,2 %-yks. peruslaskelmaa korkeampi	2,5 % vuosina 2023-2031, 3,5 % vuodesta 2032 alkaen	1,2 %-yks. peruslaskelmaa matalampi

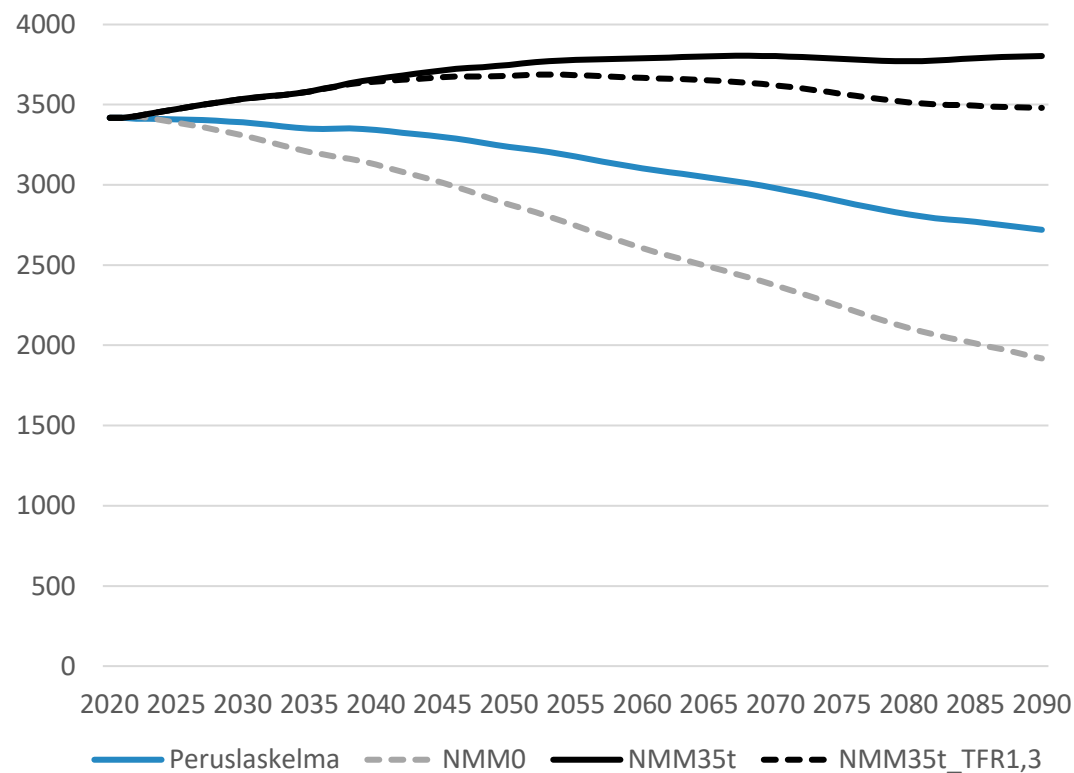
TyEL-maksu, prosenttia palkoista

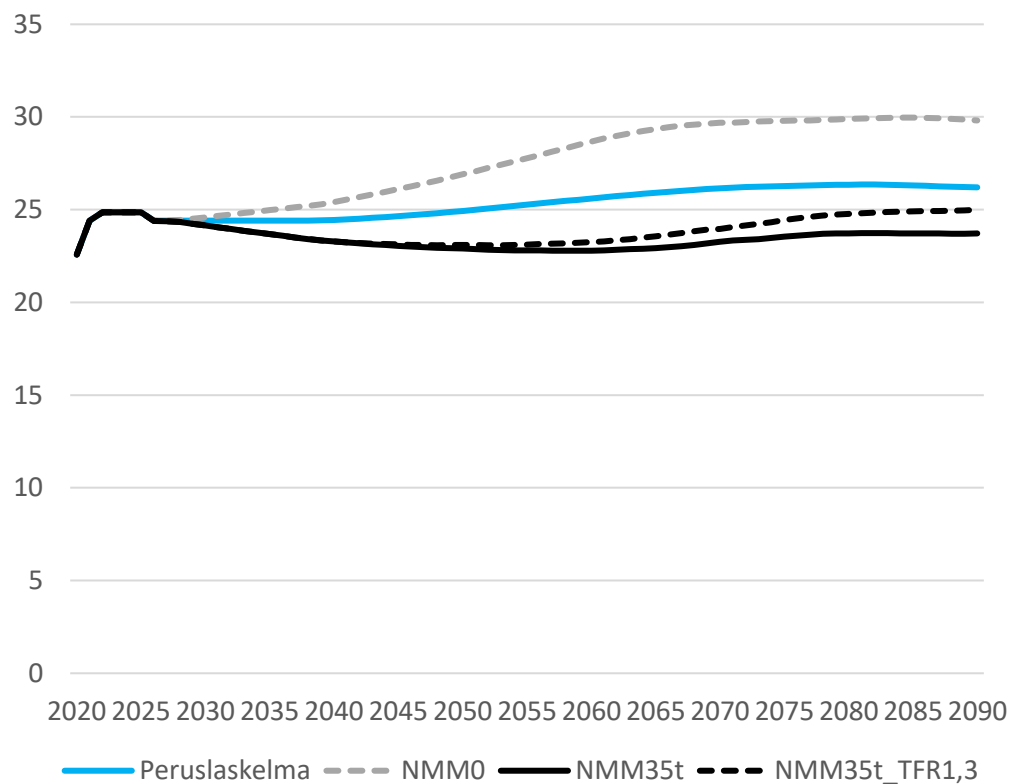
Lähde: ETK (2022): PTS

Nettomaahanmuuton ja syntyvyyden vaikutuksista

Työkäinen (15-64 v.) väestö, 1000 henkilöä.

TyEL-maksu suhteessa TyEL-palkkasummaan, %.

Lähde: ETK (2023)

Julkisen talouden tunnuslukuja, % suhteessa BKT:hen

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Verot ja sosiaaliturvamaksut	43,1	43,1	42,6	42,4	42,1	41,7	41,5
Julkisyhteisöjen menot	55,8	53,4	55,4	55,5	55,7	55	54,6
Julkisyhteisöjen alijäämä	-2,7	-0,8	-2,6	-2,6	-3,1	-2,9	-2,9
Valtionhallinto	-3,2	-1,6	-3,4	-3,4	-4,1	-4	-4
Kuntahallinto	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Hyvinvointialueet			-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4
Työeläkelaitokset	0,9	0,9	1,1	1,3	1,4	1,5	1,5
Muut sosiaaliturvarahastot	-0,1	0,2	0,3	0,1	0,2	0,3	0,2
Julkisyhteisöjen bruttovelka	72,6	73	74,4	76,9	79	80,7	82,4
Valtionvelka (arvio)	51,4	53,1	54,5	56,7	58,5	59,9	61,5

Lähde: VM (2023): Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024-2027

Miksi työeläkeuudistukset pitää tehdä sen omista tarpeista?

Eläkkeiden rahoitus on erillinen osa (julkisen talouden kestävyyttä)

- Työeläkevakuutusmaksu on lainsäädäntöhistoriassa katsottu vakuutusosoikeudelliseksi maksuksi, ei veroksi
- Vakuutusperiaatteen mukainen yhteys työntekijälle aikanaan maksettavaan eläkkeeseen
- Saajana on yksityisoikeudellinen tai julkinen eläkelaitos, maksu ei mene edes välillisesti valtiolle
- Työeläkejärjestelmän toimeenpano ja rahoitus on järjestetty erillään muusta julkisesta taloudesta
- Työeläkevaroja ei voi käyttää muun julkisen talouden rahoittamiseen, vaan ainoastaan nykyisiin ja tuleviin eläkkeisiin

Työeläkkeiden vaikutus julkisen talouden kestävyysvajeeseen on rajallinen

- Osittainen rahastointi ja sijoitusuudistus
 - Rahastojen merkitys kasvaa tulevaisuudessa
- Automaattiset vakauttajat
 - Elinaikakerroin ja eläkeiän sitominen elinajan odotteeseen
- Eläkeuudistukset
 - 1990-luvulta alkaen, viimeisin vuonna 2017
- Erityisesti 80+ väestön kasvun rooli korostuu tulevaisuudessa
 - Hoiva- ja terveysmenojen kasvu

Kiitos!